

Lesbrief

Eindeleze Verhalen over de Yagán inheemse bevolkingsgroep uit Vuurland

In Zuid-Amerika leefden verschillende bevolkingsgroepen. We horen meestal over Azteken, Inca's en Maya's. Op het zuidelijkste puntje, in Vuurland bij Kaap Hoorn, leefden nog meer mensen, onder wie *de Yagán*. Zij trokken rond als nomaden in kano's op de zeearmen en wateren tussen de duizenden eilandjes. Wat de Yagán van toen, ons vandaag te vertellen hebben, geef ik graag door. De *Eindeleze Verhalen* combineren levendig voorstelbare avonturen met feiten uit hun geschiedenis.

Wat

Zelfstandig, interactief lesmateriaal op de verhalenwebsite

<https://www.EindelezeVerhalen.nl/>

Er zijn drieëntwintig korte verhalen en veertien pagina's met achtergrondinformatie over onder andere klimaat, dieren, taal, eten en drinken.

De website bevat eenvoudige geografische kaartjes, historische beelden, foto's van de natuur en een animatiefilmpje.

Voor wie

Leerlingen van de bovenbouw in het basisonderwijs, groep 7 en 8.

Met begeleiding ook geschikt voor groep 5 en 6.

Ook bij naschools onderwijs zijn *Eindeleze Verhalen* al ingezet (leeftijd 8-13 jaar).

Lesbrief

Deze lesbrief en de *Eindeleze Verhalen* zijn gratis te gebruiken. Voorkennis is niet nodig.

De verhalenwebsite biedt hiermee lesmateriaal aan over de Yagán kano-nomaden uit Vuurland. In het Spaans heet Vuurland: Tierra del Fuego, dat ligt op de meest zuidelijke punt van Zuid-Amerika, bij Antarctica. De verhalenwebsite neemt de leerlingen mee op reis naar dit gebied, leert ze wat over het leven in andere omstandigheden en stimuleert de verbeeldingskracht zodat ze zich deze waternomaden levendig kunnen voorstellen.

De leerlingen van groep 7 en 8 kunnen zelfstandig werken met de verhalen op de website.

De *Eindeleze Verhalen* kunnen worden gebruikt bij lessen over taal, stellen, wereldoriëntatie, geschiedenis, tekenen, vrije expressie of in combinaties ervan tijdens bijvoorbeeld themaweken over inheemse volkeren, andere culturen, duurzaam leven, reizen, natuur of water.

Lesdoelen

- De leerling werkt aan het wereldbeeld en kent na het lezen van *Eindeleze Verhalen* het bestaan van een inheemse bevolkingsgroep in Vuurland, Zuid-Amerika.
- De leerling werkt zelfstandig door een aflevering en achtergrondinformatie te lezen.
- De leerling zoekt zelfstandig naar achtergrondinformatie bij de tekst. De website biedt pagina's met achtergrondinformatie en foto's.
- De leerling oriënteert zich op en verkent de leefwijze, natuur en klimatologische omstandigheden van een andere cultuur en ander werelddeel; er is hier sprake van cultureel erfgoed.
- De leerling leert reflecteren op het verhaal.
- De leerling leert een vorm te zoeken voor een reactie: in woorden, tekst, beeld of expressie.
- De leerling publiceert eventueel een zelfgeschreven tekst op internet en/of verzoekt om plaatsing van beeld (niet verplicht; insturen via e-mail).
- De leerling kan de Nederlandstalige aflevering ook in het Engels of Spaans lezen (vertalingen zijn door native speakers gecontroleerd; talenknoop op de website om tussen talen te schakelen).

Doelen Eindeloze Verhalen

- De geschiedenis van de vrijwel uitgestorven Yagán-nomaden uit Vuurland bekendmaken en levend houden.
- De lessen van toen doortrekken naar ons leven van vandaag de dag. De Yagán leefden dicht bij de natuur, gebruikten wat ze nodig hadden en deelden alles samen. Die boodschap is de basis geworden voor de verhalen. Ook al is onze situatie anders, hun toenmalige manier van leven kan ons inspireren als we vandaag vraagstukken willen oplossen.

Benodigheden

Computer of tablet met internetaansluiting

Schrijf- of tekenmateriaal

Optioneel: fotocamera

Tijd: 15-30 minuten

De Yagán-geschiedenis wordt verteld in het etnografisch museum Martin Gusinde te Puerto Williams op Navarino eiland, Kaap Hoorn eilanden groep.

Verhalen, de aanpak

Via verhalen kun je op een ontspannen manier informatie overbrengen. In diverse belevingsstijlen: spanning, avontuur, romantiek, realisme.

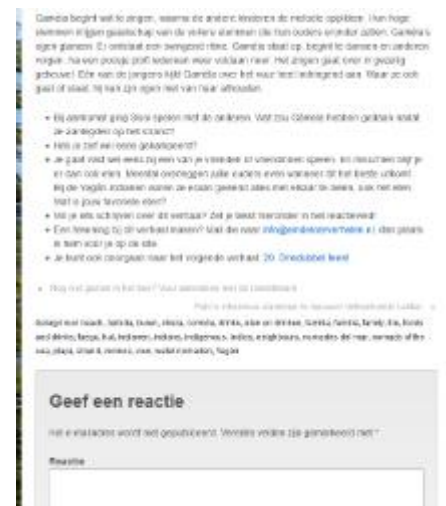
De avonturen en personages in de Eindeloze Verhalen zijn fictief; de feiten en gewoontes komen uit bestaande bronnen en studiemateriaal.

Bijvoorbeeld: als een Yagán-kind vanuit de kano in de verte staart, ziet het geen tropische vogel, maar wel een aalscholver of albatros vliegen.

Om kennisoverdracht te activeren, zijn de verhalen geschreven met een open einde. Dit stimuleert de verbeeldingskracht van de lezer. Aan het einde van elk verhaal staan meestal enkele vragen.

Op de website is een aparte sectie met achtergrondinformatie over cultuur, eten, etc die de lezers kunnen gebruiken.

Zodoende kan er ook worden gewerkt met de Eindeloze Verhalen en kunnen leerlingen zich niet alleen verdiepen in de geschiedenis, maar zich ook een voorstelling maken van het leven van de Yagán.

Achtergrondinformatie

De Yagán leefden zesduizend jaren geleden in kano's op de wateren tussen Vuurland en Kaap Hoorn. Zij zijn de inheemse, oorspronkelijke bewoners van dit gebied. Deze waternomaden bekeken het land vanaf het water: hoe loopt de zee het land in? Hoe kunnen we het beste deze baai binnenvaren? Op welk strand kun je goed aanmeren en er later veilig wegvaren? Dit zuidelijkste volk op aarde had zich helemaal aangepast aan het barre klimaat. Ze wisten hoe ze er moesten overleven. Het was hun thuis.

In 1858 leefden er ruim drieduizend Yagán-waternomaden in hun kano's. De oorspronkelijke bewoners zijn bijna allemaal uitgestorven door ziektes die buitenstaanders meebrachten en doordat zeevaarders hun voedselbronnen wegvisten. Er zijn nog wel afstammelingen: kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen die soms ook trouwden met buitenlanders, zoals Spanjaarden, Zuid-Amerikanen of Engelsen. Ze wonen tegenwoordig op het land: op Navarino-eiland in Villa Ukika (Puerto Williams) en sommigen zijn verhuisd naar andere plekken op de wereld.

Cristina Calderón, Yagán, groeide op als waternomade, spreekt de taal en kent de oude gewoontes. Tegenwoordig woont ze in het dorp Ukika, op Navarino eiland, een van de vele eilanden van de Kaap Hoorn archipel / Vuurland.

Aanvullende mogelijkheden voor de les

De verhalenwebsite is zo opgezet dat leerlingen van groep 7 en 8 er zelfstandig mee kunnen werken. Bijvoorbeeld na afloop van een opdracht of aan het einde van een les. Met enige begeleiding kan het materiaal worden aangeboden aan leerlingen van groepen 5 en 6. Ook voor naschools onderwijs zijn Eindeloze Verhalen geschikt gebleken (leeftijd 8-13 jaar).

Bij een themaweek of klassikale les kan een korte inleiding worden gegeven om de context van de les, van het thema of van de Eindeloze Verhalen te duiden.

Een inleiding kan gaan over:

- [topografie](#) met wereldkaart
- [ontdekkingsreizen](#) over de ronding van Kaap Hoorn (Ferdinand Magellaan en Jacques l'Hermite); er staat een tijdlijn op de website '[Wat gebeurde er? Wanneer?](#)'.
- historische [parallelle](#)n in de tijd leggen naar de geschiedenis dichtbij (Hunebedden)
- andere culturen (denk aan Noord-Amerika met onder anderen Eskimo's, Hopi, Navaho, Sioux; op het Aziatisch continent de Bajau-vissers, steppennomaden in Mongolië; Tuareg nomaden in Noordwest-Afrika, Aboriginals in Australië, Maori in Nieuw-Zeeland, Zuid-Amerika met Azteken, Inca's, Maya's of Guaraní in het Amazonegebied van Brazilië)
- klimaat(verandering), cradle to cradle, duurzaam gebruik van materialen (maak je eigen speelgoed, [aflevering 12](#))
- opstap voor een spreekbeurt

Vragen?

Wilt u nog iets weten over het lesmateriaal? Mail uw vraag naar Aly Hendriks, schrijver en initiatiefnemer van de Eendeloze Verhalen: info@eendelozeverhalen.nl

Website

<https://www.EendelozeVerhalen.nl/>